

W dniach 7-8 października 2025 r., w Murowanej Goślinie – w Ośrodku Naukowo-Dydaktycznym Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu – obradował IX Nadzwyczajny Kongres ZKRPIBWP.

Zorganizowanie posiedzenia wyjazdowego było możliwe dzięki inicjatywie i zaangażowaniu Wielkopolskiego Zarządu Wojewódzkiego ZKRPIBWP oraz partnerów i sponsorów tego przedsięwzięcia.

IX KONGRES ZWIĄZKU UCHWAŁIŁ NOWY STATUT

Zadaniem delegatów na IX Nadzwyczajny Kongres ZKRPIBWP było uchwalenie nowego Statutu Związku. Wprowadzenie zmian w konstytucji Związku dyktowała potrzeba usprawnienia działania jego struktur organizacyjnych, dostosowanie przepisów Statutu do zmieniających się warunków oraz zrównanie praw i obowiązków wszystkich rodzajów członków organizacji. Przedłożony Kongresowi projekt nowego Statutu przygotowała – powołana uchwałą Zarządu Głównego z 29 grudnia 2023 r., zgodnie z postulatem przyjętym na VIII Kongresie Związku – Komisja Statutowa, w skład której wchodziła większość Zarządów Wojewódzkich i Okręgowych.

W obradach wzięło udział 28 delegatów, spośród 41 uczestniczących w VIII Kongresie Związku, co stanowiło wymagane kworum do podejmowania ważnych prawnie decyzji, oraz zaproszeni goście. Część oficjalną posiedzenia zaszczylicili swoją obecnością: II wicewojewoda wielkopolski Jarosław Maciejewski i radny powiatu poznańskiego Jarosław Dobrowolski.

Zebranych powitał prezes Zarządu Głównego ZKRPIBWP płk Czesław Lewandowski. Odśpiewano hymn państwowy, a następnie minutą ciszy uczczono pamięć zmarłych w ostatnim czasie członków Związku.

Do Prezydium IX Nadzwyczajnego Kongresu ZKRPIBWP wybrano: Czesława

Lewandowskiego, Zbigniewa Gołąbka – wiceprezesa ZG i prezesa Zarządu Okręgowego w Radomiu, Krzysztofa Rinasę – wiceprezesa ZG, Elżbietę Sadzyńską – sekretarz generalną ZG, Włodzimierza Czechowskiego – prezesa Śląskiego Zarządu Wojewódzkiego, Mariusza Mikołajewskiego – I wiceprezesa Wielkopolskiego Zarządu Wojewódzkiego, Janusza Maksymowicza – prezesa Związku Powstańców Warszawskich. Prowadzenie obrad powierzono wiceprezesowi ZG Krzysztofowi Rinasowi, który podziękował sponsorom i partnerom Kongresu: Samorządowi Województwa Wielkopolskiego, Powiatowi Poznańskiemu, Burmistrzowi Miasta i Gminy Murowana Goślina, Państwowemu Gospodarstwu Leśnemu Lasy Państwowe.

Dokończenie na str. 4-7 ➔

Zgodnie z programem spotkania rozpoczęła się ceremonia wręczenia odznaczeń. Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych Lech Pa-rell, na wniosek ZG ZKRPIBWP, wyróżnił: medalem „Pro Patria” Jana Grabkowskiego – starostę poznańskiego;

opiekuna kombatantów, darzącego szacunkiem ich bohaterstwo podczas walk o niepodległość ojczyzny oraz obecną aktywność w życiu społecznym; wspierającego organizacje pozarządowe w działaniach na rzecz utrwalania pamięci historycznej (w imieniu starosty medal odebrał radny Jarosław Dobrowolski); Jarosława Dobrowolskiego – radnego powiatu poznańskiego, członka wspierającego środowisko kombatanckie w Murowanej Goślinie, inicjatora i organizatora wielu przedsięwzięć, upamiętniających bohaterstwo polskich żołnierzy.

Medalem „Pro Bono Poloniae” Apoloniusza Twaroga – prezesa Koła Miejskiego ZKRPIBWP w Murowanej Goślinie, wnuka Powstańca Wielkopolskiego i syna weterana II wojny światowej; organizatora akcji dobroczynnych na rzecz dzieci i młodzieży w Murowanej Goślinie; inicjatora budowy Pomnika Powstańców Wielkopolskich i Ofiar II Woj-

ny Światowej w Murowanej Goślinie oraz płyty poświęconej Pamięci Goślińczyków. Aktu dekoracji dokonał II wicewojewoda wielkopolski Jarosław Maciejewski.

Wielkopolski Zarząd Wojewódzki ZKRPIBWP uhonorował Kombatanckim Krzyżem Pamięci: Jana Grabkowskiego – starostę poznańskiego (odznaczenie odebrał w imieniu starosty Jarosław Dobrowolski); Zbigniewa Gołąbka – wicepre-

zesa ZG ZKRPIBWP i prezesa Zarządu Okręgowego Związku w Radomiu, za zasługi w organizacji uroczystości rocznicowych wydarzeń ważnych dla historii Polski oraz upowszechnianiu wiedzy historycznej wśród młodzieży.

Śląski Zarząd Wojewódzki ZKRPIBWP przyznał Śląski Kombatancki Krzyż Pamięci za zasługi dla Ojczyzny w podtrzymywaniu tradycji patriotycznej regionu śląskiego i jego związku z Macierzą Polską oraz wieloletnią współpracę z kombatantami śląskimi: Mariuszowi Mikołajewskiemu – I wiceprezesowi

Wielkopolskiego Zarządu Wojewódzkiego ZKRPIBWP, Henrykowi Krudosowi – prezesowi Zachodniopomorskiego Zarządu Wojewódzkiego ZKRPIBWP, Mirosławowi Borowskiemu – członkowi Zachodniopomorskiego ZW ZKRPIBWP. W imieniu Mirosława Borowskiego odznaczenie odebrał prezes Henryk Krudos.

Zachodniopomorski Zarząd Wojewódzki ZKRPIBWP nadał: okolicznościowy medal z okazji 80. Rocznicy Forsowania Nysy łużyckiej płk. Czesławowi Lewandowskiemu – prezesowi Zarządu Głównego ZKRPIBWP, Krzysztofowi Rinasowi – wiceprezesowi ZG ZKRPIBWP, Elżbiecie Sadzyńskiej – sekretarz generalnej ZG ZKRPIBWP, Włodzimierzowi

Czechowskiemu – prezesowi Śląskiego Zarządu Wojewódzkiego ZKRPIBWP.

Pamiątkowy medal z okazji obchodów 80. Rocznicy Frontowego Czynu Zbrojnego Żołnierza 1 Armii Wojska Polskiego na Pomorzu Zachodnim – Czyn Zbrojny Żołnierza Polskiego Wał Pomorski-Czelin-Kołobrzeg-Gozdowice-Siekierki Janinie Felsmann-Pawlik – sekretarz Wielkopolskiego Zarządu Wojewódzkiego ZKRPIBWP.

Prezes Henryk Krudos w imieniu III Oddziału Związku Polskich Spadochroniarzy w Dziwnowie wręczył pamiątkowy drzeworyt oraz Złotą Odznakę Związku za wspieranie działalności statutowej Oddziału Związku Polskich Spadochroniarzy w Dziwnowie, kultywowanie tradycji oraz pielęgnowanie pamięci o spadochroniarzach Sił Zbrojnych RP płk Czesławowi Lewandowskiemu, Krzyżasowi.

Zabierając głos, wicewojewoda Jarosław Maciejewski pogratulował wszystkim odznaczonym. Podzielił się ze zgromadzonymi wspomnieniami o swoim dziadku i ojcu, którzy byli uczestnikami walk o niepodległość Polski. Życzył delegatom owocnych obrad, a wszystkim kombatanom dalszej aktywności życiowej.

Radny Jarosław Dobrowolski odczytał list

starosty poznańskiego Jana Grabkowskiego, wystosowany do Zarządu Głównego ZKRPIBWP. Czytamy w nim m.in.: *Z poczuciem wyjątkowego zaszczytu przyjąłem wiadomość o przyznaniu mi Medalu „Pro Patria”. Otrzymanie go od środowiska kombatanckiego jest wyróżnieniem, które traktuję jako ogromne zobowiązanie do dalszej służby na rzecz utrwalania pamięci historycznej oraz pielęgnowania dziedzictwa, które powierzyliście Państwo kolejnym pokoleniom. Przyjmuję Medal „Pro Patria” jako wyraz zaufania, ale i symbol wspólnej troski o to, by pamięć o bohaterach nigdy nie zginęła. Zapewniam, że nadal będę z oddaniem dbał o to, aby wartości, które reprezentujecie,*

Zarząd Główny ZKRPIBWP odznaczył Kombatanką Gwiazdą Pamięci „Polska Niepodległa – 1918” Grażynę Kijuc – wiceprezes Zarządu Okręgowego ZKRPIBWP w Radomiu i prezes Koła Związku w Warcie.

były obecne w życiu publicznym i przekazywane młodym ludziom.

Po części oficjalnej, wiceprezes Mariusz Mikołajewski wręczył Dyplom Gratulacyjny Mieczysławowi Walkowiakowi z okazji 90. rocznicy urodzin.

Następnie uczestnicy Kongresu obejrzeli patriotyczny montaż słowno-muzyczny w wykonaniu uczniów Szkoły Podstawowej nr 1 im. Karola Marcini-

kowskiego w Murowanej Goślinie, przygotowany pod kierunkiem Ewy Napieralczyk. Młodzi wykonawcy zostali nagrodzeni przez kombatantów gromkimi brawami.

Część merytoryczną Kongresu rozpoczęło przyjęcie przez delegatów Regulaminu obrad IX Nadzwyczajnego Kongresu ZKRPIBWP. Następnie wiceprezes Krzysztof Rinas poinformował, że Kom-

sja Statutowa odbyła pięć posiedzeń i rozpatrzyła trzynaście otrzymanych postulatów, a głównym celem zmian w Statucie było zrównanie w prawach i obowiązkach wszystkich rodzajów członków Związku.

Do Prezydium Kongresu złożono cztery wnioski dotyczące zapisów w przedłożonym delegatom projekcie. Uwagi zgłosili: Włodzimierz Czechowski, Kazimierz Wośiek, Zdzisław Lach, Czesław Lewandowski, prezes ZG.

Po zakończeniu dyskusji, przystąpiono do głosowania nad uchwaleniem nowego Statutu Związku, ze zmianami dokonany przez Kongres. Za przyjęciem nowego Statutu opowiedziało się 27 delegatów, jedna osoba wstrzymała się od głosu.

Uchwała o przyjęciu Statutu oraz protokół z IX Nadzwyczajnego Kongresu zostaną teraz złożone do właściwego Wydziału KRS w Warszawie.

Drugiego dnia Kongresu delegaci uczestniczyli w sesji naukowej „Związek Kombatantów RP i BWP oraz inne organizacje kombatanckie”, zorganizowanej przez Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM pod kierunkiem prof. dr. hab. Andrzeja Stelmacha, wiceprezesa WZW ZKRPIBWP. Gości powitał

dziekan WNPID prof. UAM dr hab. Szymon Ossowski. Prelekcje wygłosili: prof. dr hab. Andrzej Stelmach „Organizacje kombatanckie w Polsce po II wojnie światowej”, Mariusz Mikołajewski „ZKRP i BWP w Wielkopolsce”, dr hab. Bartłomiej Secler „Miejsca pamięci we współczesnej polityce historycznej. Przykład Monte Cassino” oraz prof. UAM dr hab. Paweł Stachowiak „Kombatanci powstania styczniowego w II Rzeczypospolitej”.

Mariusz Mikołajewski przekazał prof. dr. hab. Andrzejowi Stelmachowi oraz płk. Józefowi Zielińskiemu przyznane im przez Zachodniopomorski Zarząd Woje-

wódzki ZKRPIBWP pamiątkowe medale z okazji 80. Rocznicy Frontowego Czynu Zbrojnego Żołnierza 1 Armii Wojska Polskiego na Pomorzu Zachodnim.

Sesji towarzyszyła wyeksponowana w holu Wydziału wystawa „Falerystyka Lotnicza ze zbiorów płk. Józefa Zielińskiego” – wiceprezesa Wielkopolskiego Zarządu Wojewódzkiego ZKRPIBWP, który z wielką pasją i entuzjazmem przybliżył gościom historię zbioru.

Red.
współpraca Jagoda Pawlik
Fot.: Krzysztof Orzechowski,
Czesław Zaręba

Partnerzy i sponsorzy Kongresu:

PAŃSTWOWE
GOSPODARSTWO
LEŚNE
LASY PAŃSTWOWE

PRENUMERATA „POLSCIE WIERNI”

Miesięcznik „Polsce Wierni” w tym roku świętował 30-lecie istnienia. Przez te lata zyskał rzeszę wiernych Czytelników, którzy nie wyobrażają sobie kolejnego miesiąca bez ulubionej lektury.

Wierni Czytelnicy wiedzą dlaczego warto prenumerować „Polsce Wierni” – dzięki miesięcznikowi uczestniczą w życiu Związku. Prenumerując czasopismo okazują lojalność wobec Związku, i chociaż jest ona tylko symboliczna, to ma duże znaczenie zarówno dla Zarządu, jak i Redakcji.

Stałych Czytelników nie musimy zapewniać o jakości publikowanych materiałów, nowi będą mieli okazję się o tym przekonać, i mamy nadzieję, że dołączą do grona naszych sympatyków.

Prenumeratę można zamówić w dowolnym momencie. W 2026 r. cena pojedynczego egzemplarza wynosi 10 zł, czyli roczna prenumerata to 120 zł (dla osób, które zamówią prenumeratę na 2026 r. i wpłacą pieniądze do 31 grudnia 2025 r. – cena pozostaje bez zmian). Prenumeratorzy są zwolnieni z kosztów wysyłki – pokrywa je Zarząd Główny.

Redakcja ma nadzieję, że kolejny rok będziecie Państwo z nami, a my ze swej strony zrobimy wszystko, aby miesięcznik nadal

był interesujący i na bieżąco relacjonował najważniejsze wydarzenia. Zachęcamy do współtworzenia razem z nami „Polsce Wierni”.

Przypominamy dane do zamówienia prenumeraty

➔ Proszę wysłać zamówienie pocztą na adres:

ZG ZKRPIBWP, Redakcja „Polsce Wierni”,
00-461 Warszawa, Al. Ujazdowskie 6A,
podając w treści: imię i nazwisko, dokładny adres, na który miesięcznik ma być wysyłany i liczbę zamawianych egzemplarzy,

➔ lub e-mailem na adres: wierpol@gmail.com

Dokonać wpłaty za prenumeratę na konto:
Millenniumbank SA
Nr konta: 18 1160 2202 0000 0000 4263 6733
podając takie same dane jak powyżej.

Kontakt z redakcją w sprawach prenumeraty i współpracy:
telefoniczny – 22 622 73 64 (od poniedziałku do czwartku w godzinach 9.00-14.00) i mailowy – wierpol@gmail.com.

Dołącz do grona prenumeratorów „Polsce Wierni”

W HOŁDZIE ŻOŁNIERZOM DY

Pprzed Grobem Nieznanego Żołnierza w Warszawie odbyła się 13 października uroczystość upamiętniająca 82. rocznicę bitwy pod Lenino. Wzięli w niej udział kombatancki i przedstawiciele władz państwowych. Zabierając głos, szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, minister Lech Pa-rell, zadeklarował: *Moim zadaniem jest odtąd przywrócić prawdę. A prawdą jest to, że krew żołnierska nie może być odtąd dzielona na lepszą czy gorszą. [...] Większość z tych, którzy do Andersa nie zdążyli, wstąpiła do 1 Dywizji bo chciała po prostu wykorzystać tę jedyną pozostawioną im szansę, by wyrwać się z piekła zsyłki. Byli wcześniej takimi samymi ofiarami sowieckich represji jak andersowcy. Podkreślił, że mający w swoich rodzinach weteranów – żołnierzy polskiej armii na wschodzie, powinni być dumni ze swoich przodków. Powtórzył swój apel, aby nie dzielić żołnierskiej krwi i zakopywać zbędne, sztuczne podziały, które w niespokojnych czasach stają się szczególnie niebezpieczne.*

Przemówienie okolicznościowe wygłosił także prezes Zarządu Głównego ZKRPiBWP, płk Czesław Lewandowski: *Bohaterska walka polskich żołnierzy pod Lenino, ich samozaparcie i późniejszy szlak bojowy, to składowa naszej historii walki o wolność i niepodległość. Należy wyciągać wnioski z historycznych doświadczeń i błędów przeszłości. Dziś stoimy tu razem: żołnierze 1 i 2 Armii Wojska Polskiego, Powstańcy Warszawscy, Sybiracy, więźniowie obozów koncentracyjnych i apelujemy do władz państwowych i samorządowych – nie pogłębiajcie podziałów i róbcie wszystko, aby nas łączyć.*

W trakcie uroczystości wręczone zostały odznaczenia. Z rąk ministra Lecha Pa-rella i zastępcy szefa Urzędu, Michała Syska, medal „Pro Bono Poloniae” otrzymał kpt. Jerzy Henkel – 101-letni już uczestnik Bitwy pod Lenino, a medale „Pro Patria” – Piotr Korczyński, redaktor naczelny czasopi-sma „Polska Zbrojna. Historia”, dr hab. Piotr Rozwadowski, Artur Tkacz, burmistrz Miesz-kowic, Krzysztof Czerwiński, burmistrz Draw-ska Pomorskiego, oraz płk Jerzy Porajski.

Prezes Czesław Lewandowski uhono-rował mjr. Bolesława Danielkiewicza i por. Edwarda Roga – Kombatanką Gwiazdą Pamięci „Polska Niepodległa – 1918”, oraz Tadeusza Otulaka Komandorią „Za Wybitne Zasługi dla ZKRPiBWP”.

Uroczystość zwieńczyło złożenie kwia-tów na płycie Grobu Nieznanego Żołnierza. Następnie delegację udały się na Po-wązki Wojskowe, gdzie pod pomnikiem poświęconym poległym pod Lenino żoł-nierzom 1 Dywizji Piechoty im. Tadeusza Kościuszki złożono wieńce i wiązanki kwiatów.

Po południu, w siedzibie Zarządu Głównego ZKRPiBWP odbyła się konferencja poświęcona Bitwie pod Lenino. Wzięli w nie udział kombatancki, za-stępca szefa UdSKIOR Michał Syska, pod-sekretarz stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej dr hab. Seba-stian Gajewski, prezes ZG ZKRPiBWP płk Czesław Lewandowski, wiceprezesi ZG Związku – Krzysztof Rinas i Zbigniew Go-łąbek. Gości powitał wiceprezes Krzysz-tof Rinas. W temat konferencji wprowadził red. Piotr Korczyński. *Lenino stało się pierw-szą daniną krwi niewolników zmienionych w żoł-nierzy. Szli naprzeciw zięgących ogniem ceka-emów, dział i tanków wyprostowani nie z fantazji, lecz z powodu niedostatecznego wyszkolenia. Cel i zamysł był prosty – propagandowy. Kiedy 12 października 1943 r. kościuszkowcy szykowali*

się do natarcia, bagnistą dolinę rzeczki Mierei spo-wijalał gęsta mgła, jakby natura chciała podkreślić istotę dramatu, który miał zaraz się tutaj rozegrać i zmienić w krwawą jatkę – maszynkę do mięsa, bo tak w Armii Czerwonej nazywano starcia przy-noszące wielkie straty, niewspółmierne do osiągnię-tych celów.

Gen. Wasilij Gordow, dowódca 33 Armii, wi-dząc kościuszkowców idących do ataku jak na defi-ladzie, gratulował Berlingowi wyjątkowych żołnie-rzy, ale przed bitwą nie poinformował polskiego dowódcy ani o tym, że ma jedynie prowadzić dzia-łania wiążące, ani o tym, że nie posiada odpowied-nich środków do prowadzenia ofensywy, ani o tym, że Niemcy znacznie wzmocnili swoje pozycje

DYWIZJI KOŚCIUSZKOWSKIEJ

obronne w tym rejonie. Czy gdyby Berling wiedział, że walka jego dywizji i innych jednostek 33 Armii miała tylko związać nieprzyjaciela i odciągnąć jego uwagę od głównego natarcia frontu zachodniego, straty byłyby mniejsze? To pytanie pozostanie już na zawsze retorycznym, lecz jedno jest jasne – dywizja wypełniła swe zadanie i to z namiązką, bo jako jedyna wdarła się głęboko w pozycje niemieckie i zaskoczyła tym jej sowieckich sąsiadów, którzy jednak nie wykorzystali tego sukcesu i nie poszli za polskim ciosem.

Pod Lenino zogniskowały się wszystkie te czynniki, które i w następnych bitwach polskiego wojska na froncie wschodnim decydowały o jego ciężkich stratach – brak jasnych wytycznych ze sztabu Armii Czerwonej co do charakteru działań, brak rozpoznania sił nieprzyjaciela, brak wsparcia ze strony sojusznika, braki w sprzęcie i zaopatrzeniu, niedostateczne wyszkolenie. Wszystko to nadrabiano męstwem i uczono się dopiero podczas walki na własnych błędach, na własnych trupach...

O świcie 12 października na nacierających żołnierzy 1 i 2 Pułku Piechoty posypała się lawina niemieckiego żelaza. Kościuszkowców miały wesprzeć czołgi 1 Pułku Czołgów, ale w większości potopiły się na bagnistych brzegach Mierei. Na niebie pojawiły się sztukasy, zrzucając precyzyjnie bomby na walczących Polaków. Rosły straty w poległych i rannych, nie było ich jak ściągać z pola walki. Okrążonym żołnierzom zaczęło brakować

LENINO

Sekretarz generalna ZG ZKRPiBWP Elżbieta Sadzyńska, w składzie delegacji Stowarzyszenia Tradycji LWP im. gen. Zygmunta Berlinga, 12 października wzięła udział w uroczystościach zorganizowanych przez władze Rejonu Goreckiego i miejscowości Lenino. Przy Pomniku Gwiazdy, upamiętniającym wszystkich żołnierzy poległych podczas II wojny światowej, kompania honorowa oddała salwę honorową, a zgromadzeni zapalili znicze pamięci. Przy dźwiękach marsza granego przez orkiestrę wojskową, przemarszerowano na Polski Cmentarz Wojenny, na którym spoczywa 510 żołnierzy. Oddając hołd poległym, złożono biało-czerwone kwiaty. Cześć żołnierzom oddano również przy pomniku Nieznanego Żołnierza i w Mauzoleum Braterstwa Broni. Obecność polskiej delegacji na Białorusi była „potrzebą serca”. Jekatierina Muzyczenko z Urzędu Wojewódzkiego w Mohylewie powiedziała: *Mija czas, zmienia się życie, zmieniają się ludzie, niezmienna pozostaje tylko pamięć.*

E.S.

amunicji, wody i medykamentów dla rannych. Berling rzucił do walki 3 Pułk Piechoty, lecz nie zmieniło to sytuacji. Gen. Gordow nakazał 13 października wznowienie natarcia. Ruszyły do niego tylko wykrwawione pułki 1 Dywizji. Polacy zalegli pod niemieckim ogniem z ziemi i powietrza. Dywizja w nocy z 13 na 14 października została złuzowana przez sowiecką dywizję i przeszła do

odvodu – mówił Piotr Korczyński. Opowiadał również o uczestnikach bitwy pod Lenino, z którymi miał okazję się spotkać. Wśród nich był płk Eugeniusz Skrzypek (wywiad z pułkownikiem opublikowaliśmy w nr lipcowym z 2022 r.). Opadające mgły na bagnistych brzegach Mierei widział na własne oczy Eugeniusz Skrzypek. Na front wyruszył w 2 baterii czterdziestek piętek. Pod Lenino ze swoim działkiem był jakieś sto-sto pięćdziesiąt metrów od pierwszej linii. Nagle nadleciały sztukasy i zaczęło się bombardowanie i rzeź. Na wzgórzu był sowiecki punkt artyleryjski. Skrzypek zauważył, że wyszedł z niego jakiś żołnierz i zaczął wygrażać przelatującym samolotom. I w tej chwili głowa artylerzysty oderwała się od szyi i odleciała w bok, a czerwonoarmista nadal stał i potrząsał pięściami ku górze. Ten obraz pozostał z nim na zawsze. Po kolejnym nalocie stracił pamięć. Wrócił mu dopiero pod Smoleńskiem. Czerwonoarmista bez głowy, z uniesionymi ku górze rękami, stał się dla Skrzyпка ikoną bitwy pod Lenino. Zachęcamy do lektury książki Piotra Korczyńskiego „Piętnaście sekund. Żołnierze polscy na froncie wschodnim” (prezentowaliśmy ją na naszych łamach w numerze majowym z 2023 r.).

Dokończenie na str. 39 ➔

ŁOTWA I LITWA

Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych minister **Lech Parell**, podczas wizyty na Łotwie i Litwie odwiedził miejsca szczególnie ważne dla polskiej pamięci historycznej. Ministrowi towarzyszyła grupa kombatantów, m.in. wiceprezes ZG ZKRPIBWP **Zbigniew Gołąbek**.

20 września, w Krasławiu na Łotwie, minister Parell uczestniczył w mszy św. odprawianej dla Polonii. Po mszy szef Urzędu uhonorował medalem „Pro Patria” ks. **Edwarda Woronieckiego** – proboszcza parafii pw. św. Ludwika w Krasławiu za szczególne zasługi w pielęgnowaniu pamięci historycznej, krzewieniu postaw patriotycznych i działania na rzecz lokalnej społeczności.

Tego samego dnia polska delegacja złożyła kwiaty przy pomniku upamiętniającym polskich legionistów poległych w Kampanii Łatgalskiej 1920 r. oraz spotkała się z Polonią.

Następnego dnia, w Dyneburgu, odbyło się uroczyste odsłonięcie tablicy upamiętniającej Kapelanów Katyńskich. Tablica zawisła w kościele pw. Niepokalanego Poczęcia NMP, który stanowi ważne miejsce dla Polaków. Do delegacji polskiej dołączył Konsul RP na Łotwie **Mariusz Podgórski**.

Po mszy minister Parell przypomniał o wspólnej historii narodów polskiego i łotewskiego, podziękował miejscowej Polonii za pamięć i troskę o polską kulturę na Łotwie oraz uhonorował medalem „Pro Patria” za pielęgnowanie pamięci historycznej i krzewienie postaw patriotycznych **Wandę Baulinę, Romualda Gibowskiego, Janinę Ostrowską i Ryszarda Stankiewicza**.

Asystę honorową podczas uroczystości oraz mszy św. zapewnili żołnierze przebywający na Łotwie w ramach XVII zmiany PKW Łotwa, którą tworzą wojskowi z 34 Brygady Kawalerii Pancernej, 4 Brodnickiego Pułku Chemicznego oraz Orkiestry Wojskowej z Żagania.

Wizyta na Łotwie zakończyła się w Dyneburgu odwiedzinami m.in. Grobu Nieznanego Żołnierza na cmentarzu katolickim oraz Krzyża na Słobódce, upamiętniającego polskich legionistów, którzy polegli w walce z bol-

szewikami w Kampanii Łatgalskiej w 1920 r. oraz cmentarza w Ławkie-sach, gdzie na polskiej kwaterze spoczywają legionści, którzy polegli w czasie walk Polaków i Łotyszów z bolszewikami, toczonych nad Dźwiną w Dyneburgu i okolicach.

23 września, na wileńskim Cmentarzu na Rossie, w uroczystym pochówku Edwarda Borkowskiego oraz pięciu żołnierzy Armii Krajowej z oddziału Sergiusza Zyndrama-Kościalkowskiego ps. „Fakir”, którzy 4 lutego 1945 r. pod Raubiszkami stoczyli walkę z patrolami NKWD, zorganizowanym przez Instytut Pamięci Narodowej we współpracy z Ambasadą RP w Wilnie, wzięli udział m.in.: minister Lech Parell, **Bożena Żelazowska**, sekretarz stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Weterani Walk o Niepodległość, działacze opozycji antykomunistycznej i osoby represjonowane.

W imieniu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Karola Nawrockiego list do uczestników odczytał doradca prezydenta – **Jan Józef Kasprzyk**, a Konsul Generalny RP w Wilnie **Dariusz Wiśniewski** odczytał list od Marszałka Sejmu RP.

W polskiej kwaterze w Ponarach, w miejscu masowych mordów w czasie II wojny, 24 września, odprawiona została połowa msza św. połączona z Apelem Pamięci. Do delegacji dołączyła prezes Stowarzyszenia Rodzina Ponarska **Maria Wieloch**.

Z kolei 25 września, na Wileńszczyźnie, delegacja oddała hołd ofiarom sowieckich represji. Przy obelisku obok dawnego gmachu NKWD/KGB, w którym torturowani byli żołnierze podziemia, głos zabrała przedstawicielka Rodziny Ponarskiej. Polska delegacja uczciła także pamięć więźniów osadzonych w dawnym więzieniu na Łukiszkach. Delegacja odwiedziła również wileńską Nową Wilejkę, gdzie pod pomnikiem Zesłańców na Sybir

upamiętniono tysiące Polaków deportowanych w głąb Związku Radzieckiego.

Ostatni dzień wizyty na Litwie poświęcono Marszałkowi Józefowi Piłsudskiemu. Lech Parell złożył wieniec na płycie Mauzoleum Matki i Serca Syna na Cmentarzu na Rossie w Wilnie – jednej z cmentarzy nekropolii narodowych, gdzie spoczywają Maria z Billewiczów Piłsudska oraz serce jej syna, Józefa Piłsudskiego.

Za UdSKIOR

➔ *Dokończenie ze str. 15*

Następnie głos zabrał minister Michał Syska. Podziękował kombatantom za krzewienie pamięci o polskiej historii, szczególnie wśród młodszych pokoleń. Wyraził również wdzięczność za solidarną obecność całego środowiska kombatanckiego na uroczystościach przed Grobem Nieznanego Żołnierza i na Powązkach Wojskowych. *To nie kombatanci chcą dzielenia żołnierskiej krwi. Robią to dla swoich celów niektórzy politycy. Rodziny żołnie-*

rzy 1 i 2 Armii WP to setki tysięcy osób. To Polki i Polacy, którzy chcą być dumni ze swoich dziadków, którzy walczyli o Polskę. Wszystkim im należy się szacunek – mówił zastępca szefa UdSKIOR.

Swoimi wspomnieniami i refleksjami dzielili się: por. Edward Róg, Krzysztof Dubiński, gen. dyw. Piotr Czerwiński, Tomasz Kurzydło, Elżbieta Kazubaska, Zbigniew Ostryk-Syrewicz, Czesław Lewandowski. Łukasz Suchanowski poinformował o inicjatywie powołania Fundacji „Narodowa Szta-

feta Pokoleń”. Krzysztof Dubiński zwrócił uwagę, że przywracając pamięć historyczną o Dywizji Kościuszkowskiej nie powinno się zapominać o twórcach, którzy nie tylko byli z nią związani, ale także dokumentowali jej czyny orężne. Mówca przywołał zapomnianych dziś – poetę Lucjana Szenwaldę, który walczył pod Lenino, oraz malarza Michała Bylinę, autora słynnego obrazu „Bitwa pod Lenino”.

Opracował: **Andrzej Wolski**